

TM1

Puu-Talman asemakaava Detaljplan för Trä-Tallmo

Rakennustapaohjeet
Byggsättsanvisningar

5.1.2023

ASIA / ÄRENDE 238/2021

1. YLEISTÄ	3
1.1 Ohjeen tarkoitus	3
1.2 Tekijät	4
1.3 Alueen suunnitteluperiaatteet	4

2. KORTTELIKOHTAISET OHJEET	7
2.1 Korttelirakenne	7
2.1.1 Vyöhyke 1, Aukio ja ydin	7
2.1.2 Vyöhyke 2, Kadunvarsi	9
2.1.3 Vyöhyke 3, Pientalotontit	9
2.2 Tonttijärjestelyt ja esimerkkikorttelit	11
2.2.1 AO-korttelialueet	11
2.2.2 AP-korttelialueet	15
2.2.3 AK-korttelialueet	15
2.3 Rakennukset	16
2.3.1 Rakennusten julkisivut	16
2.3.2 Tonttien/rakennusten rajaus ja aidat	19
2.3.3 Esteettömyys	23
2.3.4 Valaistus	26
2.3.5 Talonumerot, talonnimet ja mainoskyltit	27
2.3.6 Uudelleen käytettävät rakennusosat	27
2.3.7 Laitteet	27
2.3.8 Jätehuolto	29
2.4 Pihat	29
2.4.1 Yleistä	29
2.4.2 Puusto	30
2.4.3 Lajikkeet ja istutukset	30

1. ALLMÄNT	3
1.1 Syftet med anvisningarna	3
1.2 Utarbetandet av anvisningarna	4
1.3 Planeringsprinciper	4

2. KVARTERSSPECIFIKA ANVISNINGAR	7
2.1 Kvartersstruktur	7
2.1.1 Zon1, Den öppna platsen och kärnan	7
2.1.2 Zon 2, Område längs gatan	9
2.1.3 Zon 3, Småhustomter	9
2.2 Arrangemang på tomterna och exempelkvarter	11
2.2.1 AO-kvartersområden	11
2.2.2 AP-kvartersområden	15
2.2.3 AK-kvartersområden	15
2.3 Byggnader	16
2.3.1 Fasader	16
2.3.2 Avgränsning av tomterna/byggnaderna och staket	19
2.3.3 Tillgänglighet	23
2.3.4 Belysning	26
2.3.5 Nummer och namn på hus, reklamskyltar	27
2.3.6 Återanvändbara byggnadsdelar	27
2.3.7 Anordningar	27
2.3.8 Avfallshantering	29
2.4 Gärdplaner	29
2.4.1 Allmänt	29
2.4.2 Trädbestånd	30
2.4.3 Växtslag och planteringar	30

1.1 Ohjeen tarkoitus

Nämä rakennustapaohjeet koskevat Puu-Talman (kaavatunnus TM1) kortteleita 31101-31112 Talman kunnanosassa. Ohjeilla määritellään osa ratkaisusta, materiaaleista, väreistä ja istutuksista. Ohjeet tarkentavat ja havainnollistavat asemakaavamääräyksiä ja toimivat rakennusvalvonnan tukena rakennuslupia myönnettäessä.

Asemakaavan merkintöjen ja määräysten lisäksi noudatetaan rakennustapaohjeita. Havainnepiirroksessa esitetyn rakennusten ja toimintojen sijoittelun voi ratkaista toisinkin asemakaavan sallimissa puitteissa. Tärkeintä on toteuttaa asemakaavan ja sitä täydentävän ohjeistuksen henkeä ja tavoitetta.

1.1 Syftet med anvisningarna

Dessa byggsättsanvisningar gäller kvarteren 31101-31112 i Trä-Tallmo (plan nummer TM1) i kommundelen Tallmo. I anvisningarna fastställs en del av lösningarna, materialen, färgerna och planteringarna. Anvisningarna preciserar och illustrerar detaljplanebestämmelserna och fungerar som stöd för byggnadstillsynen vid beviljandet av bygglov.

Byggsättsanvisningarna ska iakttas utöver be-teckningarna och bestämmelserna i detaljplanen. Den i illustrationsplanen föreslagna placeringen av byggnaderna och funktionerna kan även göras på annat sätt inom ramen för det som tillåts i detaljplanen. Viktigast är att förmedla andan och verkställa målbilden i detaljplanen och i de anvis-

Rakennustapaohjeet hyväksytään sitoviksi asemakaavan hyväksymiskäsittelyn yhteydessä, ja ne liitetään kaavaselostukseen sekä tontin luovutusasiakirjoihin. Ohjeet ovat olleet nähtävillä kaavaehdotuksen kanssa. Rakennustapaohjetta tulkitsee pääasiallisesti rakennusvalvonta. Rakennusluvan myöntävällä viranomaisella on valta myöntää harkinnanvaraisia poikkeuksia alla mainituista ohjeista ja määräyksistä. Korttelisuunnitelmista ja rakennustapaohjeista poikkeaminen on perustelluista syistä mahdollista, jos poikkeamista hakeva voi osoittaa, että poikkeama on sopusuhteissa alueen suunnitellun ja rakennettavan ympäristön kanssa eikä vaaranna hyvää ja yhtenäistä rakennustapaa alueella. Aina soveltamisessa on kuitenkin varmistettava, että poikkeavat ratkaisut ovat kokonaisilmeeltään vähintään yhtä korkeatasoisia tai parempaan kokonaislopputulokseen johtavia.

1.2 Tekijät

Rakentamistapaohjeen laatimiseen on osallistunut Sipoon kunnan asemakaavoittajat yhteistyössä rakennusvalvonnan kanssa.

1.3 Alueen suunnitteluperiaatteet

Puu-Talma on Sipoon Talman kylään sijoittuva puurakenteisen asumisen erityisalue. Alueelle sijoittuu 1) perinteisin menetelmin rakennettuja asuinrakennuksia, 2) muualta siirrettäviä, vanhoja, perinteisiä asuinrakennuksia, 3) uudisrakentamista rakennusperinteen hengessä.

ningar som kompletterar den

Byggsättsanvisningarna godkänns som bindande i samband med behandlingen för godkännande av detaljplanen. De bifogas såväl planbeskrivningen som tomtöverlåtelsehandlingarna. Anvisningarna har varit framlagda tillsammans med planförslaget. Byggsättsanvisningarna tolkas i huvudsak av byggnadstillsynen. Den myndighet som beviljar bygglov är behörig att efter prövning bevilja undantag till nedan nämnda anvisningar och bestämmelser. Av grundad anledning är det möjligt att avvika från kvartersplanerna och byggsättsanvisningarna, om den som ansöker om undantag kan påvisa att avvikelsen är i harmoni med den planerade miljön som ska byggas och inte äventyrar ett bra och enhetligt byggsätt i området. Vid tillämpningar bör man dock alltid säkerställa att de avvikande lösningarna är av minst lika hög kvalitet eller att de leder till ett bättre slutresultat om man ser till helheten.

1.2 Utarbetandet av anvisningarna

Byggsättsanvisningarna har utarbetats av detaljplanläggningen vid Sibbo kommun i samarbete med kommunens byggnadstillsyn.

1.3 Planeringsprinciper

Trä-Tallmo är ett specialområde för träbyggda bostäder i byn Tallmo i Sibbo. Området omfattar 1) bostadshus som uppförts enligt traditionella metoder, 2) gamla bostadshus i traditionell stil som flyttas till området annanstans ifrån, 3) nya byggnader som uppförs enligt byggnadstradition.

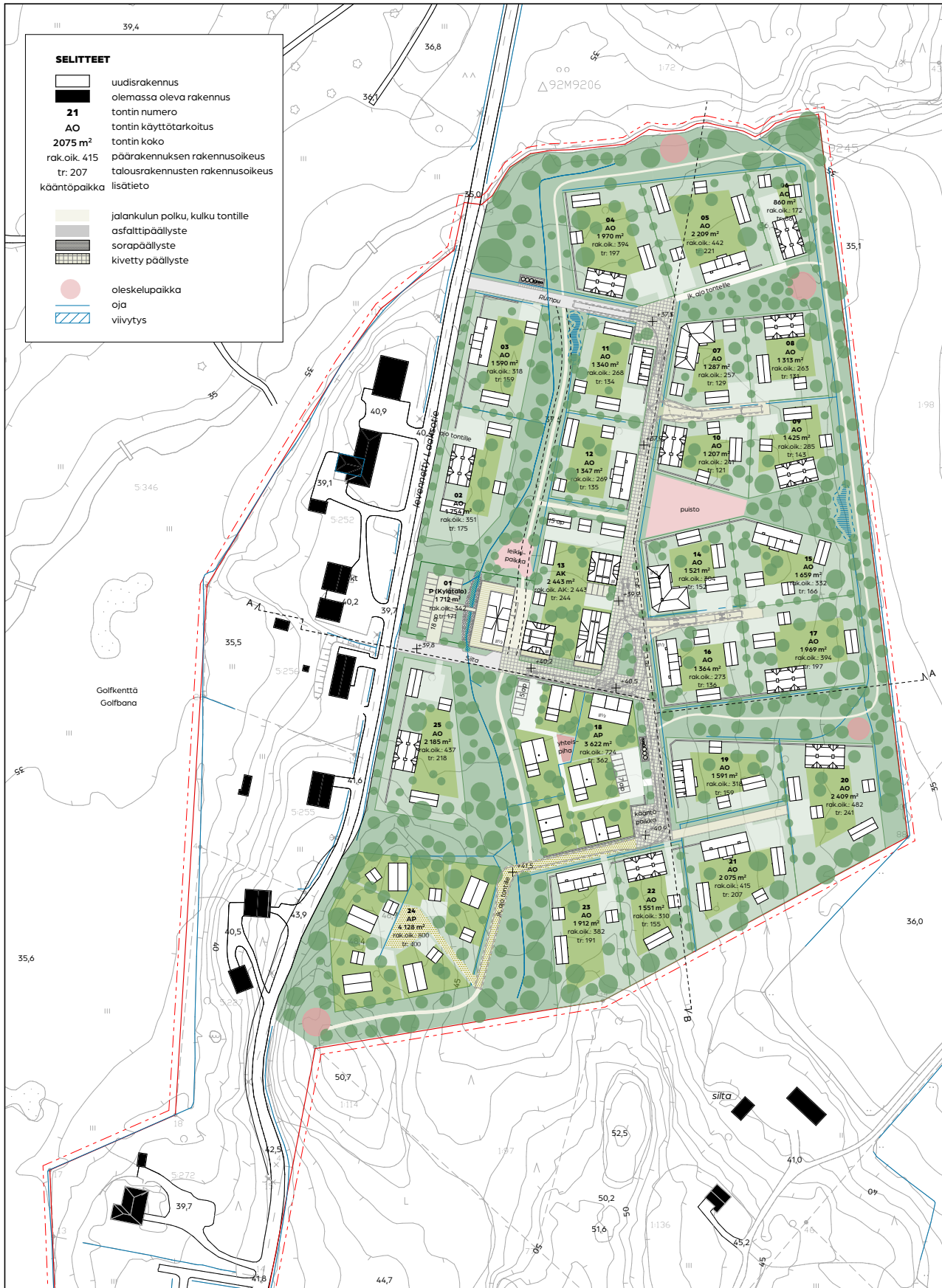
Alueen kaavan ja rakentamistapaohjeen tarkoituksena on muodostaa alueesta yhtenäinen, sympaattinen ja omaleimainen asuinalue. Alueen kaupunkikuvaan, eli rakennusten ulkonäköön, kiinnitetään erityistä huomiota. Rakennusten tulee muodostaa ehjä kokonaisuus maaseutumaisen ympäristön ja muiden alueen rakennusten kanssa. Alueen erityisluonteen vuoksi on tärkeää, että rakentamistapaohjeessa määritellyjä reunaehtoja noudatetaan

Syftet med detaljplanen och byggsättsanvisningarna är att skapa ett enhetligt, sympatiskt och särpräglat bostadsområde. Särskild uppmärksamhet fästs vid stadsbilden, dvs. byggnadernas exteriör. Byggnaderna ska tillsammans med den landsbygdslika omgivningen och de övriga byggnaderna i området bilda en harmonisk helhet. På grund av områdets särskilda karaktär är det viktigt att iaktta specialvillkoren i byggsättsanvisningarna.

Alueen katujulkisivut muodostuvat puurakenteisista vanhoista perinnerakennuksista ja rakennusperinteen henkeä kunnioittavista uudisrakennuksista.

Fasaderna mot gatan utgörs av gamla hus i allmogestil och nya byggnader som respekterar andan i byggnadstraditionen.

Puu-Talman aluesuunnitelma 1:1500.

Områdesplan för Trä-Tallmo 1:1500.

2 Korttelikohtaiset ohjeet Kvartersspecifika anvisningar

Päärakennukset sijoittuvat tontin kadunpuoleiselle reunalle siten, että rakennusten harja on kadun suuntainen. Alue on jaettu kaupunkikuvallisten painotusten perusteella kolmeen alueeseen: aukio, kadunvarsi ja sisäpihat.

Osa-alueille on määritelty yhteensopiva väritys. Värikartat löytyvät sivulta 17.

2.1 Korttelirakenne

2.1.1 Vyöhyke 1, Aukio ja ydin

Puu-Talman aukio on alueen keskellä sijaitseva alueen sydän. Alueella vaikuttavat kaikki kadunvarren rakentamista koskevat ohjeet (alla).

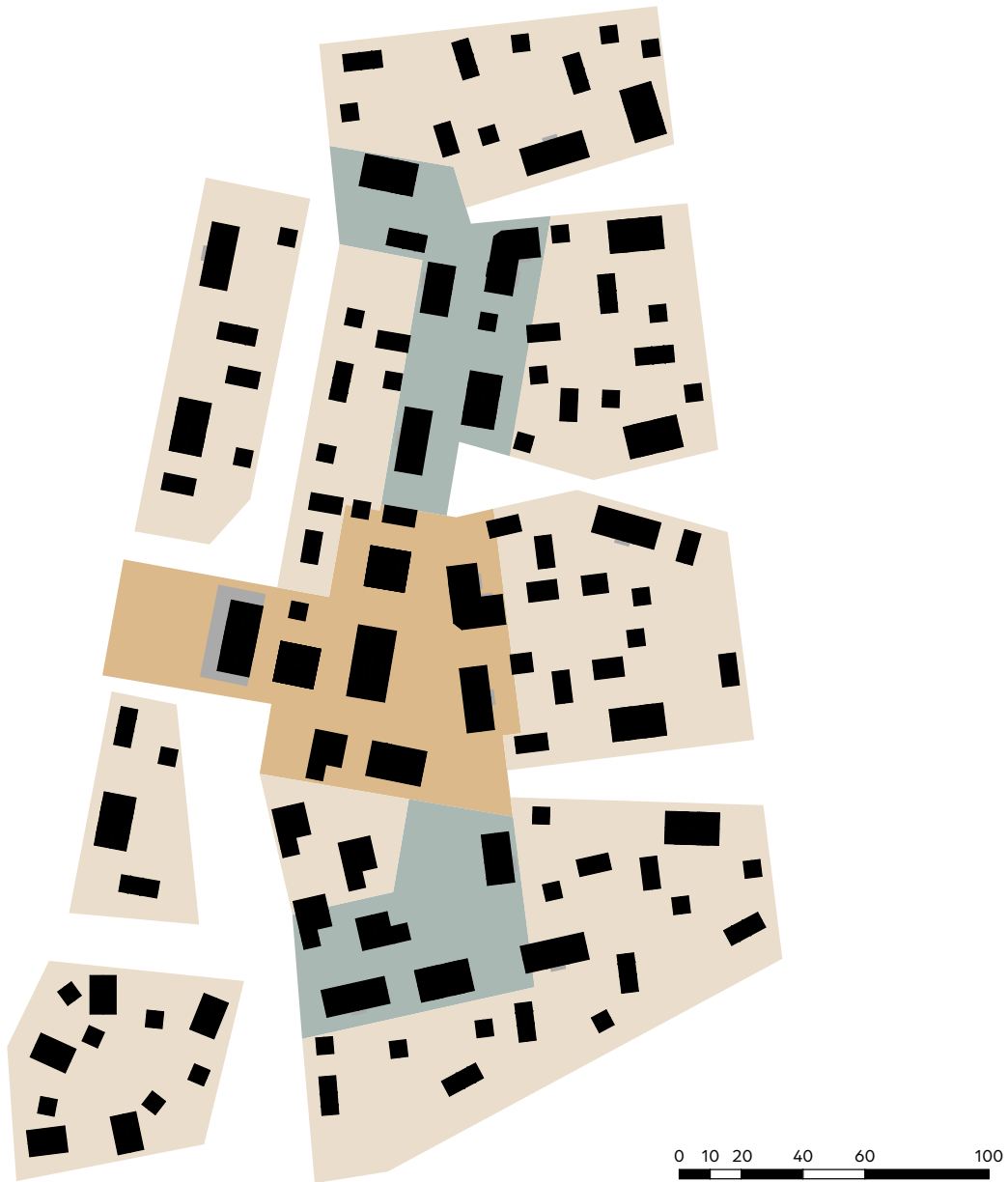
Huvudbyggnaderna förläggs till den kant av tomten som är mot gatan så att byggnadernas ås går i samma riktning som gatan. Området är utifrån framtoningen i stadsbilden indelat i tre delområden: öppen plats, område längs gatan och innergårdar.

En harmonisk färgsättning har planerats för delområdena. Färgkartorna finns på sidan 17.

2.1 Korttelirakenne

2.1.1 Zon 1, Den öppna platsen och kärnan

Den öppna platsen och kärnan i Trä-Tallmo är om-

Vyöhyke 1
Aukio ja ydin

Vyöhyke 2
Kadunvarsi

Vyöhyke 3
Muut pientalotontit

Lisäksi aukion laidalla sijaitsevien rakennusten tulee olla vähintään 2 ½ -kerroksisia sokkelin yläpuoliselta osaltaan. Rakennusten sokkelien yläpinnan koron tulee olla yhtenäinen (+41,00). AK-tontin maantasoon tulee toteuttaa aukiolle ja kadulle avautuvaa (sisään- ja uloskäynti aukion puolelta) toimitilaa. AO- ja AP-tonteilla suositellaan liike- tai palvelutilan sijoittamista kadun varteen.

2.1.2 Vyöhyke 2, Kadunvarsi

Kaikki tonttien yleisille alueille päin olevat sivut tulee rakennusten väleissä aidata. Kadun varren julkisivujen ikkuna-aukon koko saa olla korkeintaan 3 m², ja ikkunoiden tulee olla pystysuuntaisia.

Sokkelien tulee olla kadun varrella olevissa rakennuksissa ensisijaisesti luonnonkiveä tai vaihtoehtoisesti raakalautapintaisella muotilla valettua betonia. Rakennusten sokkelien yläpinnan koron tulee olla yhtenäinen kullakin kadun osuudella. Osuudet on esitetty oheisessa vyöhykekaaviossa.

2.1.3 Vyöhyke 3, Pientalotontit

Kaikki tonttien ulkosivut tulee aidata rakennusten välisiltä osiltaan. Korkeaa lauta-aitaa ei saa käyttää, ja aitojen enimmäiskorkeus on 1500 mm. Rakennusten tulee sijaita tontin ulkolaidoilla niin, että rakennusten keskelle muodostuu suojainen, laaja piha-alue.

Pientalotonttien korttelisuunnitelma on esitetty kuvassa seuraavalla sivulla. Siinä kuvataan yleispiirteisesti yksi kortteli käyttötarkoituksineen; mm. pää- ja sivurakennusten sijainti tontilla, pihapiirin toiminnot, sisäsääkäynnit, kuistit ja esteettömyysratkaisut.

rådets hjärta. Alla anvisningar om byggandet längs gatorna påverkar området.

Därtill ska byggnaderna i kanten av den öppna platsen ha minst 2 ½ våningar ovanför sockeln. Nivån på sockeln övre kant ska vara enhetlig (+41,00). Affärslokaler som vetter både åt den öppna platsen och åt gatan (in- och utgång mot den öppna platsen) ska byggas i markplan på en AK-tomt. På AO- och AP-tomterna rekommenderas det att affärs- eller servicelokalerna placeras längs gatan.

2.1.2 Zon 2, Område längs gatan

Alla sidor av tomterna som vetter mot allmänna områden ska inhägnas mellan byggnaderna. Storleken på en fönsteröppning på gatufasaden får vara högst 3 m² och fönstren ska vara vertikala.

Socklarna i byggnader längs gatan ska i första hand vara av natursten eller alternativt av betong som gjutits i en form av ohyvlade brädor. Nivån på sockeln övre kant ska vara enhetlig på varje enskilt gatuavsnitt. Avsnitten visas i de vidstående zondiagrammen.

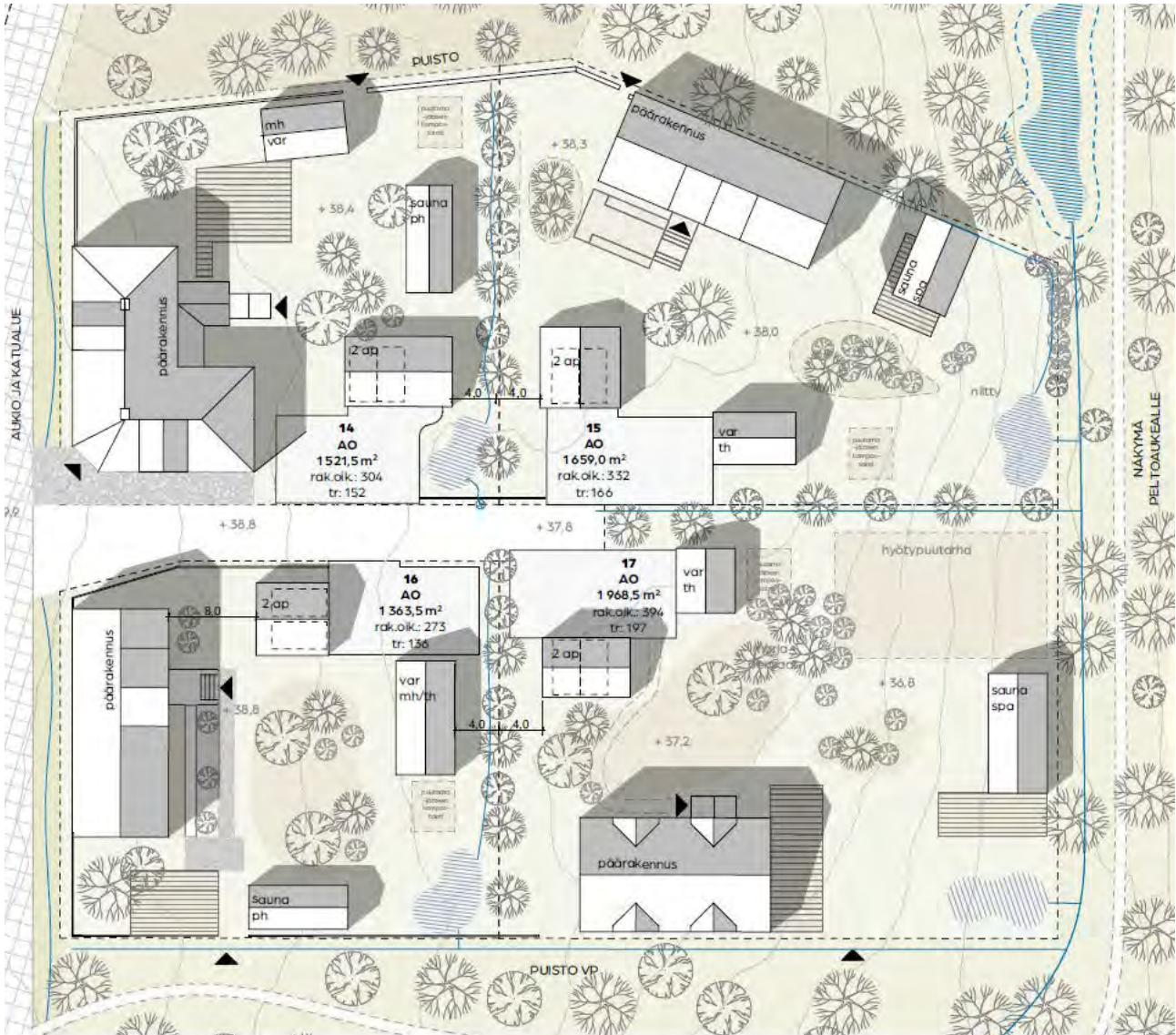
2.1.3 Zon 3, Småhustomter

Alla ytterkanter av tomterna ska inhägnas till den del de går mellan byggnader. Höga brädplank tillåts inte och staketen ska vara högst 1500 mm höga. Byggnaderna ska placeras i utkanten av tomterna så att ett skyddat, stort gårdsområde uppkommer i mitten.

En kvartersplan för småhustomterna visas på följande sida. Planen beskriver i stora drag varje kvarter och dess användningsändamål; bl.a. var huvud- och sidobyggnaderna ska placeras på tomten, funktionerna i gårdsområdet, inneringångar, farstukvistar och tillgänglighetslösningar.

Pientalokorttelisuunnitelma käyttötarkoituksineen

Plan för småhuskvarteren med användningsändamål

2.2 Tonttijärjestelyt ja esimerkkikorttelit

2.2.1 AO-korttelialueet

Rakennukset sijoittuvat kaavakartan mukaisille rakennuspaikoille korttelin ulkolaidoille. Rakennukset tulee suunnitella ja sijoittaa siten, että vierekkäisillä tonteilla olevat rakennukset ovat keskenään sopusuhtaisessa korkeusasemassa. Alueella tulee välttää suuria maastonmuokkauksia ja täytöjä sekä leikkauksia. Mahdollisten tukimuurien tulee olla luonnonkivipintaisia. Asuinrakennukset ja sivurakennukset sijoitetaan pihapiirimäisesti siten, että tontin keskelle muodostuu suojainen, yhtenäinen piha-alue.

Rakennusten runkosyvyys on enintään 8 metriä tai siirrettävän rakennuksen alkuperäinen runkosyvyys. Rakennuksen muotoa tulee korostaa kuistein ja kattolyhdyin, jotka eivät sisälly runkosyvyyden määritelyyn mittaan. Pääasiallisen julkisivumateriaalin tulee olla puu.

Kaikkien rakennusten tulee olla harja-, mansarditai aumakattoisia. Rakennuksen kattokulma on 24–35 astetta, tai siirrettävän rakennuksen alkuperäinen kattokulma.

Päärakennuksen kerrosalan lisäksi tonteille tulee rakentaa sivurakennuksia. Sivurakennuksiin voidaan sijoittaa kylmää tai lämmintä työskentelyä, palveluita, varastointia tai asumista palvelevaa tilaa. Sivurakennusten tulee olla siirrettyjä talousrakennuksia tai harjakattoisia uudisrakennuksia. Sivurakennusten tulee olla sekundäärisiä päärakennukseen nähden, eikä niiden korkeus saa ylittää päärakennuksen korkeutta.

2.2 Arrangemang på tomtorna och exempelkvarter

2.2.1 AO-kvartersområden

Byggnaderna placeras i utkanterna av kvarteret på byggplatser som anvisats på plankartan. Byggnaderna ska planeras och placeras så att byggnaderna på intilliggande tomter beträffande höjden är proportionerliga i förhållande till varandra. Betydande bearbetning, utfyllning och skärning i terrängen bör undvikas i området. Eventuella stödmurar ska bekläs med natursten. Bostadshusen och sidobyggnaderna ska placeras ut som gårdstun så att det mitt på tomten uppkommer ett skyddat, sammanhängande gårdsområde.

Byggnadernas stomdjup ska vara högst 8 meter eller det ursprungliga stomdjupet i fråga om en byggnad som flyttas till området. Byggnadens form ska framhävas med farstukvistar och takkorpor som får gå utöver det fastställda måttet på stomdjupet. Trä ska vara det huvudsakliga fasadmaterialet.

Alla byggnader ska ha åstak, mansardtak eller valmat tak. Takvinkeln ska vara 24–35 grader eller i fråga om ett hus som flyttas till området den ursprungliga takvinkeln.

Utöver huvudbyggnadens våningsyta ska sidobyggnader byggas på tomten. I sidobyggnaderna kan man placera kalla eller varma arbetsrum, tjänster, lager eller utrymmen som tjänar boendet. Sidobyggnaderna ska vara ekonomibygnader som flyttats till området eller nya byggnader med åstak. Sidobyggnaderna ska vara sekundära i förhållande till huvudbyggnaden och de får inte vara högre än huvudbyggnaden.

Sivurakennukset sijoitetaan päärakennusten tapaan aitalinjaan.

Tonteilla tulee asemapiirustuksessa esittää autopaiikat. Autosuojat sopeutetaan muiden sivurakennusten hahmoon ja ilmeeseen. Autojen kääntymistila varataan tonteille.

AO-korttelin tontinkäyttösuunnitelma

Pientalotonttien tarkempi tontinkäyttösuunnitelma on esitetty seuraavissa neljässä tontinkäyttösuunnitelmassa (sivut 13-14). Suunnitelmat koskevat sivulla 6 olevan aluesuunnitelman yhtä korttelia ja sen tontteja 14-17.

Tontinkäyttökaavion tarkoitus on toimia havainnollistavana materiaalina alueen tuleville rakentajille. Ne toimivat esimerkkeinä pientalokorttelien tontinkäytöstä. Niissä on huomioitu erityisesti seuraavat tontinkäyttöä ohjaavat tekijät:

- **Paloturvallisuus.** Paloturvallisuuden näkökulmasta suurin osa rakennuksista on toteutettava ilman palomureja. Joitain erikoistapauksia voidaan osoittaa rakennettavaksi myös palomurein.
- **Esteettömyys.** Vaihtoehtoja rakennusten sisäänkäynnille, niin että kulku rakennuksille on esteetön.
- **Hulevesien hallinta.** Tonteille on osoitettu paikkoja, joissa vettä voidaan tarvittaessa viivyttää ennen sen johtamista yleisiin ojiin tonttien ulkopuolelle.
- **Rakennusoikeus.** Asuintilan ja varastotilan suhde on kuvattu niin, että suunnitelmat toteuttavat alueen tavoitteita pihapiirimäisistä tontti- ja korttelikonaisuuksista.

Sidobyggnaderna ska placeras i linje med staketet på samma sätt som huvudbyggnaderna.

Bilplatser på tomterna ska märkas ut i situationsplanerna. Täckta bilplatser ska anpassas till de övriga sidobyggnadernas gestalt och framtoning. Plats för bilarna att svänga reserveras på tomterna.

Tomtanvändningsplan för AO-kvarteren

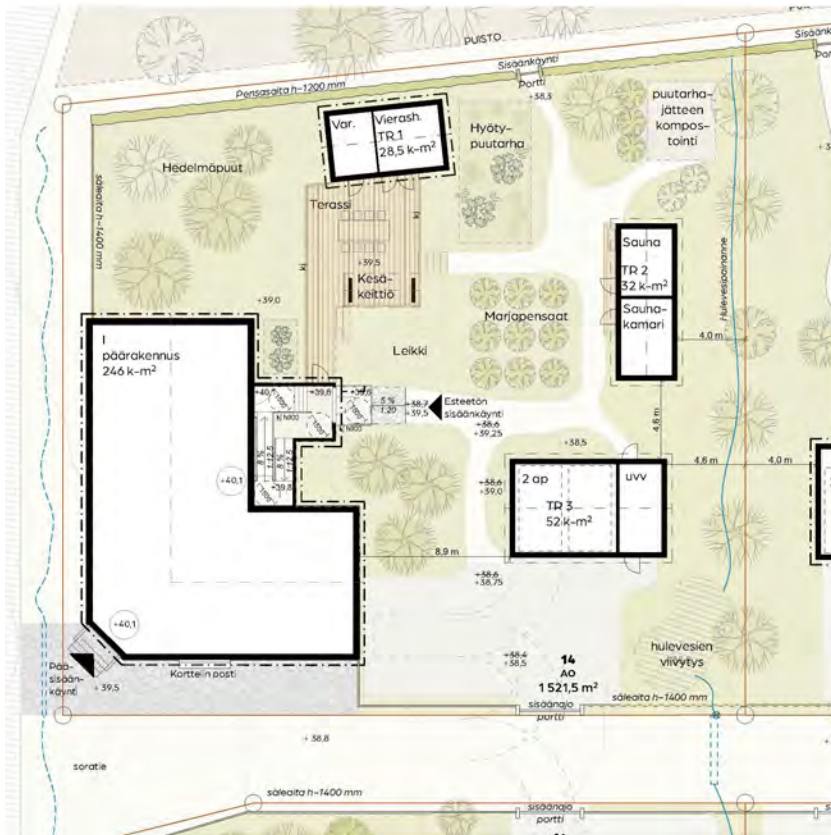
En mer detaljerad användning av småhusområdena visas i de följande fyra planerna (sidorna 13-14). Planerna gäller kvarteret i områdesplanen på sidan 6 och tomterna 14–17 i kvarteret.

Schemat syftar till att fungera som illustrativt material för kommande byggare. De visar exempel på tomtanvändningen i småhuskvarteren. I exemplet har särskilt följande faktorer som styr tomtanvändningen tagits i beaktande:

- **Brandsäkerhet.** Ur brandsäkerhetens synvinkel kan största delen av byggnaderna genomföras utan brandmurar. I vissa specialfall kan byggandet anvisas även med brandmurar.
- **Tillgänglighet.** Alternativ till byggnadernas ingångar så att passagen till byggnaderna är tillgänglig.
- **Hantering av dagvatten.** På tomterna anvisas ställen där vatten kan fördröjas efter behov innan det leds till allmänna diken utanför tomterna.
- **Byggrätt.** Förhållandet mellan bostadsutrymme och lagerutrymme har beskrivits så att planerna verkställer områdets mål om tomt- och kvartershelheter som påminner om gårdstun.

Esimerkki tontinkäytöstä, tontit 14 ja 15

Exempel på tomtanvändning, tomterna 14 och 15

TONTTI 14

Tontin koko 1521,5 m²

Rakennusoikeus
päärakennus 304,3 k-m²
talusrakennukset 152,15 k-m²

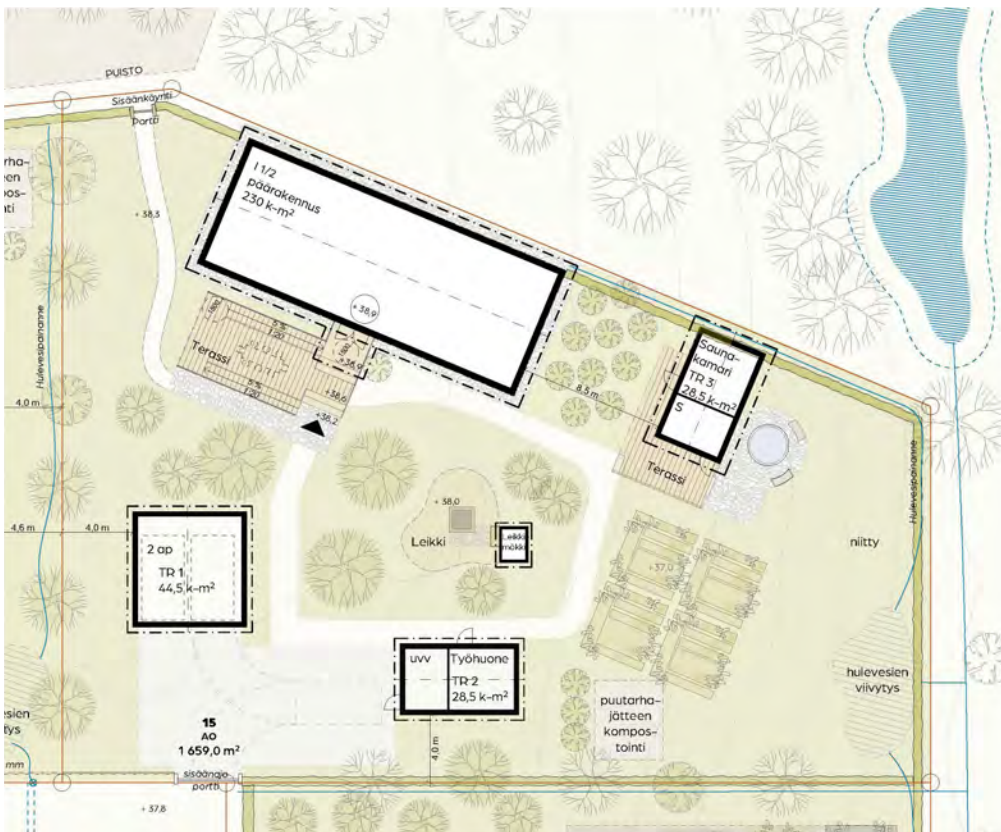
Suunnitelmassa
päärakennus 246 k-m²,
rakennusoikeutta jää 58,3 k-m²

TR 1 28,5 k-m²
TR 2 32 k-m²
TR 3 52 k-m²

Piharakennukset yht. 112,5 k-m²
rakennusoikeutta jää 39,7 k-m²

Rakennusoikeus tontilla:

AO- ja AP-tonttien rakennusoikeus on et=0,3.
Rakennusoikeus jakautuu seuraavasti:
20 % tontin pinta-alasta (et=0,2) päärakennuksen rakennusoikeutta
10 % tontin pinta-alasta (et=0,1) talusrakennusten rakennusoikeutta

TONTTI 15

Tontin koko 1659 m²

Rakennusoikeus tontilla
päärakennus 332 k-m²
talusrakennukset 166 k-m²

Suunnitelmassa
päärakennus 230 k-m²,
rakennusoikeutta jää 102 k-m²

TR 1 44,5 k-m²
TR 2 28,5 k-m²
TR 3 28,5 k-m²

Piharakennukset yht. 101,5 k-m²
rakennusoikeutta jää 64,5 k-m²

TONTTI 16

Tontin koko 1363,5 m²

Rakennusoikeus tontilla
 päärakennus 273 k-m²
 talousrakennukset 136 k-m²

Suunnitelmassa
 päärakennus 273 k-m²,
 rakennusoikeutta jää 43 k-m²

TR 1 36,5 k-m²
 TR 2 47 k-m²
 TR 3 29 k-m²

Talousrakennukset yht. 112,5 k-m²
 rakennusoikeutta jää 23,5 k-m²

TONTTI 17

Tontin koko 1968,5 m²

Rakennusoikeus tontilla
 päärakennus 394 k-m²
 talousrakennukset 197 k-m²

Suunnitelmassa
 päärakennus 324 k-m²,
 rakennusoikeutta jää 70 k-m²

TR 1 36,5 k-m²
 TR 2 17 k-m²
 TR 3 49 k-m²

Talousrakennukset yht. 102,5 k-m²
 rakennusoikeutta jää 94,5 k-m²

Rakennusoikeus tonteilla:

AO- ja AP-tonttien rakennusoikeus on et=0,3.
 Rakennusoikeus jakautuu seuraavasti:
 20 % tontin pinta-alasta (et=0,2)
 päärakennuksen rakennusoikeutta
 10 % tontin pinta-alasta (et =0,1)
 talousrakennusten rakennusoikeutta

2.2.2 AP-korttelialueet

Tonttien kadunpuoleiselle sivulle tulee kaavakartan mukaisesti sijoittaa rakennuksia niin, että ne ovat kiinni tontinrajassa. Tämän lisäksi asuinrakennuksia voi sijoittaa vapaasti korttelin sisään niin, että kaikille asunnoille muodostuu oma piha. Lisäksi suunnittelussa on otettava huomioon paloetäisyydet. Pysäköintipaikat tulee toteuttaa kootusti niin, että alueella on enintään kaksi pysäköintiä varten varattua piha-aluetta. Alueelle voi sijoittaa erillispientaloja ja/tai kytkettyjä pientaloja. Asuntojen minimikoko on 100 k-m².

Rakennusten tulee olla harja-, mansardi- tai aumakattoisia. Rakennusten julkisivun ja massoitte-lun tulee korostaa asuntoja niin, että pitkiä yhtenäisiä massoja ei muodostu. Yhtenäisen julkisivun enimmäispituus on 24 metriä.

2.2.3 AK-ja P-korttelialueet

AK-kortteleihin saa rakentaa enintään 4-kerroksisia pienkerrostaloja. Pienkerrostalojen tulee olla harja-, auma- tai mansardikattoisia. Asuntojen keskipinta-alan tulee olla vähintään 80 m². Asuntojen tulee olla perheasuntoja, vähintään kaksioita. Pienkerrostalojen ensimmäiseen kerrokseen tulee sijoittaa liiketilaa, joka voi myös toimia joustavasti rakennuksen yhteistiloina.

Asuinrakennusten lisäksi tontille tulee rakentaa erillinen piharakennus, johon sijoitetaan asumista palvelevaa tilaa. Rakennuksen kerrosalasta 1,5 % tulee käyttää yhteistiloihin. Pysäköinti sijoitetaan autokotokseen.

Palvelurakennusten korttelialueella päärakennukseen voidaan sijoittaa kokoontumistiloja ja yhteistointia palvelevaa liiketilaa (min 100 k-m²).

2.2.2 AP-kvartersområden

På den sida av tomten som är mot gatan ska byggnaderna i enlighet med plankartan placeras så att de är fast i tomtgränsen. Dessutom kan bostadshus placeras fritt inuti kvarteret så att alla bostäder får en egen gårdsplan. Vidare ska brandavstånden tas i beaktande i planeringen. Parkeringsplatserna ska genomföras centraliserat så att högst två gårdsområden reserveras för parkering inom området. Fristående småhus och/eller kopplade småhus får placeras i området. Bostäderna ska vara minst 100 vy-m² stora.

Byggnaderna ska ha åstak, mansardtak eller valmat tak. Byggnadernas fasad och volymgestaltning ska framhäva bostäderna så att inga långa, enhetliga massor uppkommer. En sammanhängande fasad får vara högst 24 meter lång.

2.2.3 AK-och P-kvartersområden

I AK-kvarteren tillåts låghus med högst fyra våningar. Låghuset ska ha åstak, valmat tak eller mansardtak. Bostädernas genomsnittliga våningsyta ska vara minst 80 m². Bostäderna ska vara familjebostäder, minst tvåor. I den första våningen ska det finnas affärslokaler som kan användas flexibelt även som byggnadens gemensamma utrymme.

Utöver bostadshuset ska det på varje tomt byggas en fristående gårdsbyggnad med utrymme som betjänar boendet. Av byggnadens våningsyta ska 1,5 % användas till gemensamma utrymme. Parkeringen ska genomföras som täckta bilplatser

I kvartersområdet för servicebyggnader kan samlingslokaler och affärslokaler som tjänar gemensamma verksamheter (min. 100 vy-m²) placeras i byhusets första våning.

2.3 Rakennukset

Rakennustapaohjeen liitteessä on rakennuksia koskevat yleiset ohjeet. Tässä yhteydessä kerrotaan kaavakohtaiset ohjeet rakennusten suunnitteluun.

2.3.1 Rakennusten julkisivut

Päärakennukset

Rakennusten pääasiallisena julkisivumateriaalina on puu.

Siirrettävien rakennusten ikkunoiden tulee olla joko alkuperäiset ikkunat tai niiden ilmeen mukaisesti valmistetut uudet ikkunat.

Asuinrakennusten julkisivua tulee jakaa visuaalisesti esimerkiksi kuistein ja kattolyhdyin. Sisäänkäyntiä tulee korostaa valaistuksella, talonnumerolla sekä väriyksellä. Sisäänkäynti ja osoitemerkinä tulee erottua selvästi.

Julkisivujen väritsohjeet koskevat kaikkia kortteli-alueita. Julkisivuissa tulee käyttää maaväripigmenttiä sisältäviä keitto- tai öljymaaleja; maalipinnan tulee olla himmeä tai mattapintainen. Kaikkien päärakennusten julkisivujen tulee olla laudoitettuja ja peittomaalattuja. Alueen päärakennuksissa käytetään päävärinä seuraavia maalisävyjä:

- Punainen (punamulta)
- Keltainen (okra)
- Vihreä

Vaihtoehtoisesti voidaan käyttää siirrettävien rakennusten alkuperäisiä julkisivusävyjä. Näiden lisäksi päärakennuksissa käytetään 1-3 korostusväriä. Detailjivärejä voivat olla värikartassa esitetyt värit tai valkoinen.

2.3 Byggnader

Allmänna anvisningar om byggnaderna finns i en bilaga till byggsättsanvisningarna. I det här sammanhanget ges planspecifika anvisningar för planeringen av byggnaderna.

2.3.1 Fasader

Huvudbyggnader

Trä är det huvudsakliga fasadmaterialet på byggnaderna.

Fönstren i byggnader som flyttas till området ska antingen vara de ursprungliga fönstren eller nya fönster som tillverkats med de ursprungliga som modell.

Fasaden på bostadshus ska indelas visuellt t.ex. med farstukvistar och takkupor. Ingången ska framhävas med belysning, husnummer och färgsättning. Ingången och adressen bör urskiljas klart.

Anvisningen om fasadernas färger gäller alla kvartersområden. Slamfärg eller oljefärg som innehåller jordfärgspigment ska användas på fasaderna; den målade ytan ska vara dov eller matt. Alla fasader på huvudbyggnaderna ska vara brädfodrade och täckmålade. På huvudbyggnaderna ska följande målfärgsnyanser användas som huvudfärg:

- Röd (rödmylla)
- Gul (ockra)
- Grön

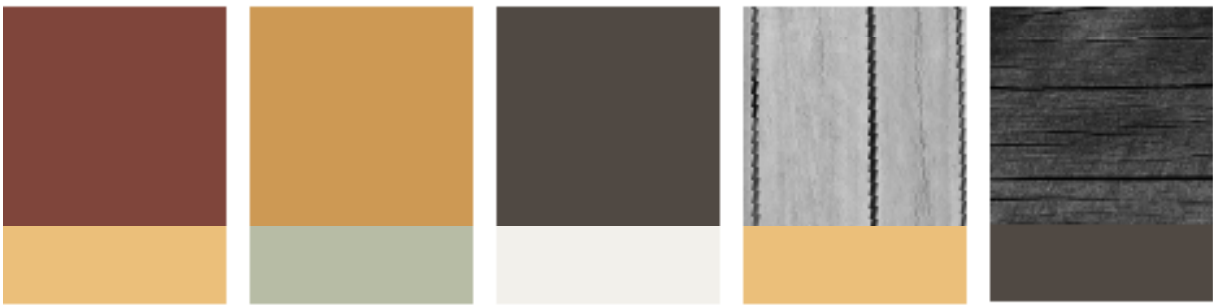
Alternativt får man använda de ursprungliga fasadfärgerna på de byggnader som flyttas till området. Utöver dessa tillåts 1–3 accentfärger. Färgerna på färgkartan eller vitt får användas på detaljer.

Färgen på dörren vid huvudingången kan vara nå-

Päarakennukset
Huvudbyggnader

Sivurakennukset
Sidobyggnader

Yhdistelmät
Kombinationer

Pääsisäänkäynnin oven väri voi olla jokin värikartassa määritellyistä väreistä tai jokin muu, rakennuksen muista julkisivuväreistä poikkeava väri.

Sivurakennukset

Sivurakennukset voivat olla julkisivumateriaaleiltaan puun ohella esimerkiksi savea tai kierrätystiiltä.

Julkisivuissa tulee käyttää maaväripigmenttiä sisältäviä keitto- tai öljymaaleja; maalipinnan tulee olla himmeä tai mattapintainen. Kaikkien sivurakennusten julkisivujen tulee olla laudoitettuja ja peittomaalattuja. Sivurakennuksissa käytetään seuraavia maalivävyjä ja käsittelyjä:

- Punainen (punamulta)
- Keltainen
- Musta
- Luonnollisen sävyinen, käsittelemätön, harmaantuva puu
- Hiililytetty puu
- Kalkkilaasti

Näiden lisäksi sivurakennuksissa enintään yhtä detaljiväriä. Detaljivärejä voivat olla värikartassa esitetyt värit tai valkoinen.

Katot

Rakennuksissa tulee olla harjakatto tai mansardikatto. Harjakaton kattokulman tulee olla 1:2,5-1:1 tai siirrettävän rakennuksen alkuperäinen kattokulma. Mansardikaton kattokulma tulee olla 1:4-3:1; loiva osa voi olla 1:4. Katto voi rakennusaineeltaan olla peltiä, puuta, ruokoa, turvetta, bitumihuopaa tai savitiiltä. Sallittu peltityyppi on konesaumattu pelti. Katon värin tulee olla sävyltään mattamusta (maalattu), mattapunainen (maalattu) tai käytetylle materiaalille luontainen (maalaamaton).

gon av värgerna på färgkartan eller någon annan färg som avviker från byggnadens andra fasadfärger.

Sidobyggnader

Sidobyggnadernas fasader kan förutom av trä även till exempel vara av lera eller återvunnet tegel.

Slamfärg eller oljefärg som innehåller jordfärgspigment ska användas på fasaderna; den målade ytan ska vara dov eller matt. Alla fasader på sidobyggnaderna ska vara brädfodrade och täckmålade. Följande målfärgsnyanser och behandlingar ska tillämpas på sidobyggnaderna:

- Röd (rödmylla)
- Gul
- Svart
- Obehandlat, grånande trä i naturlig nyans
- Förkolnat trä
- Kalkputs

Utöver dessa högst en detaljfärg på sidobyggnaderna. Färgerna på färgkartan eller vitt får användas på detaljer.

Tak

Byggnaderna ska ha åstak eller mansardtak. Takvinkeln på åstak ska vara 1:2,5-1:1 eller i fråga om ett hus som flyttas till området den ursprungliga takvinkeln. Takvinkeln på mansardtak ska vara 1:4-3:1; den flacka delen kan vara 1:4. Takets byggmaterial kan vara plåt, trä, strå, torv, bitumenfilt eller lertegel. Maskinfalsad plåt är den tillåtna plåttypen. Takfärgen ska vara matt svart (målad), matt röd (målad) eller en färg som är naturlig för materialet (omålad).

Perustaminen ja sokkelit

Kaikki rakennukset paalutetaan. Rakennuksissa käytetään tuulettuvaa alapohjaa eli rossipohjaa. Ryömintätilan minimikorkeus on 60 cm. Rakennusten sokkelikorkeuden tulee olla vähintään 60 cm.

2.3.2 Tonttien/rakennusten rajaus ja aidat

Tontit tulee aidata korttelin ulkoreunoilta. Aitana voidaan käyttää umpi-, säle- tai pensasaitaa tai näiden yhdistelmää. Aitojen rakentamistavan ja värityksen tulee sopia tontin rakennusten yleisilmeeseen. Mahdollisia aitaratkaisuja on esitetty kuvassa seuraavalla sivulla. Kadun varressa olevan umpiaidan enimmäiskorkeus on 2100 mm. Muiden aitojen korkeus on 1200-1500 mm.

Portit ja sisäänkäynnit

Kulkureittejä tontille tulee korostaa. Tontille tulee osoittaa pääsisäänkäynnin lisäksi yksi tai useampi käynti tontin ulkopuolelta. Sisäänkäyntien yhteyteen tulee sijoittaa aitauksen tyylisiin sopiva portti, joista esimerkkejä on esitetty seuraavalla sivulla. Sisäänkäyntien yllä on hyvä olla sadekatos. Ajoportin maksimileveys on 4 m.

Fundament och socklar

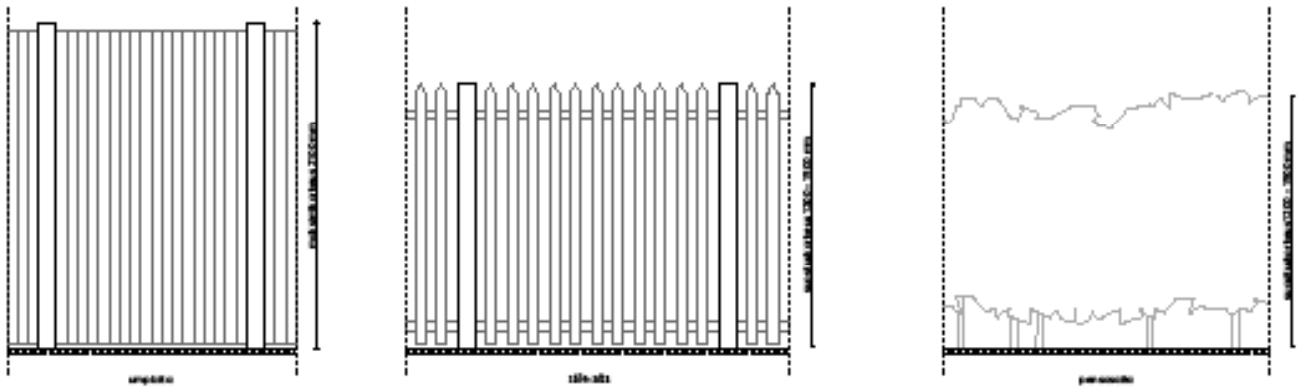
Alla byggnader ska grundas på pålar. Bottenbjälklaget ska vara ventilerande, dvs. en trossbotten. Kryputrymmet ska vara minst 60 cm högt. Sockelhöjden ska vara minst 60 cm.

2.3.2 Avgränsning av tomterna/byggnaderna och staket

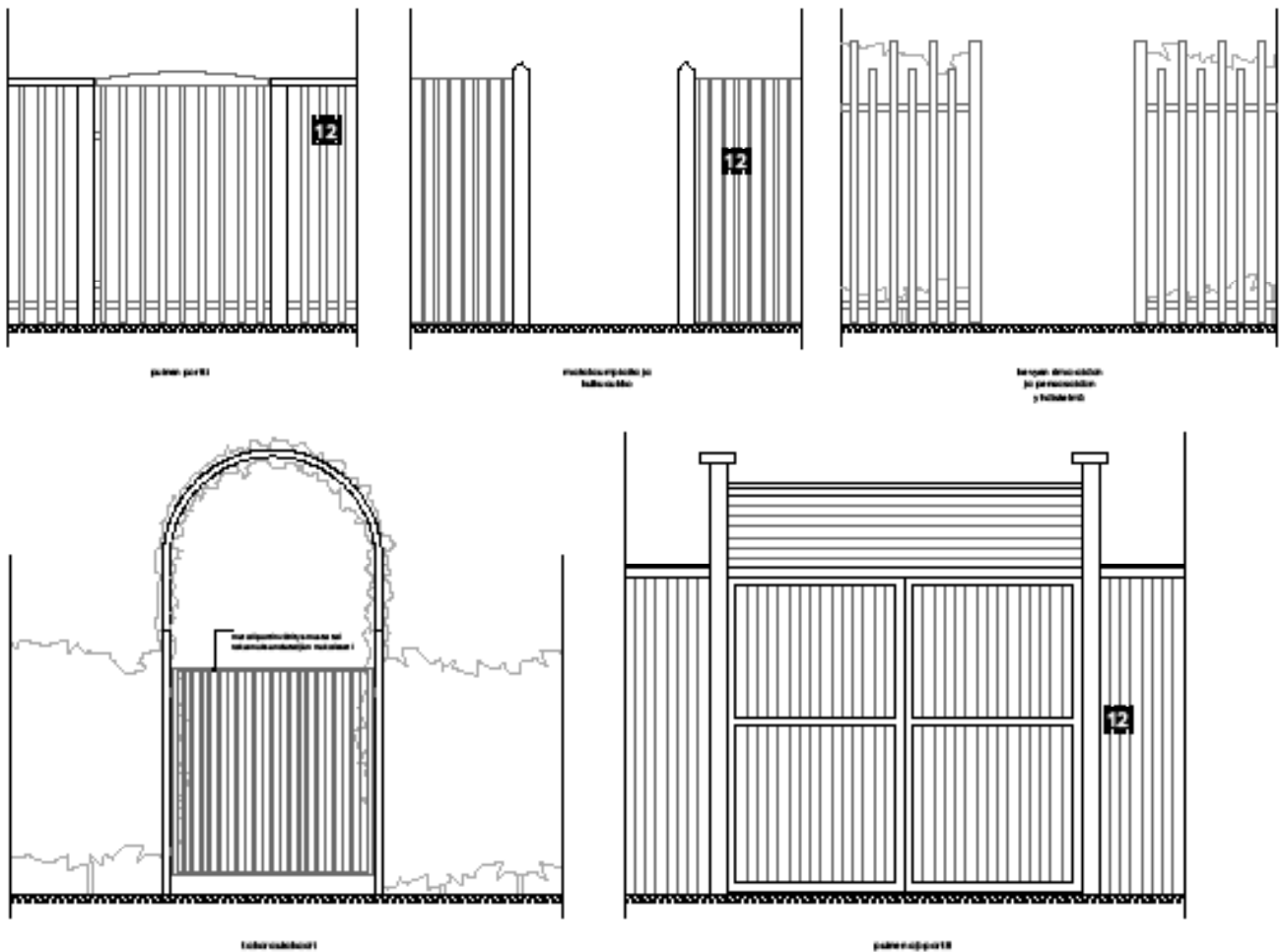
Staket ska byggas längs tomternas yttre kanter. Staketet kan vara ett slutet staket, ett spjälstaket, en häck eller en kombination av nämnda. Sättet att bygga staketet och färgen på dem ska passa in byggnadernas allmänna framtoning. Godtagbara staketlösningar visas på följande sida. Höjden på ett slutet staket mot gatan får vara högst 2100 mm. Höjden på andra staket ska vara 1200–1500 mm.

Portar och ingångar

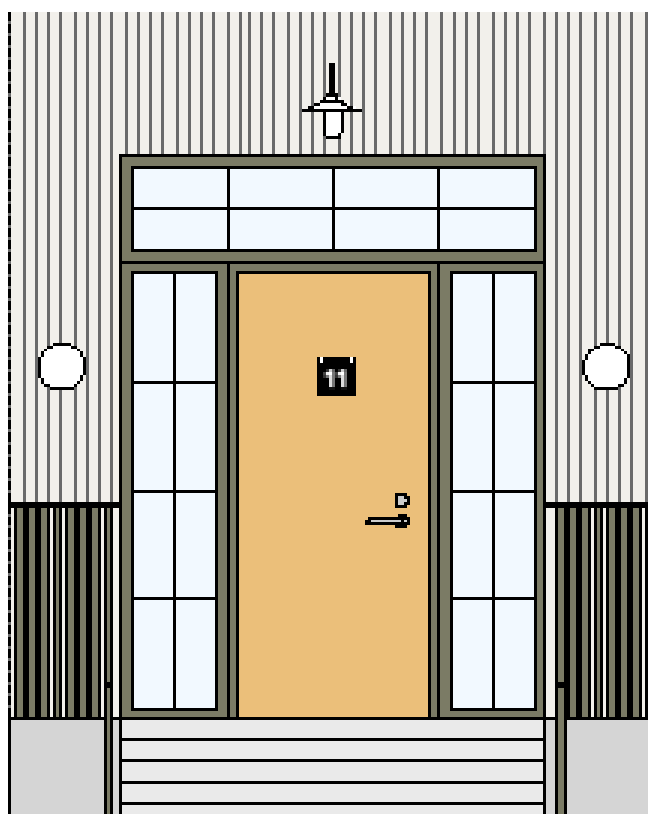
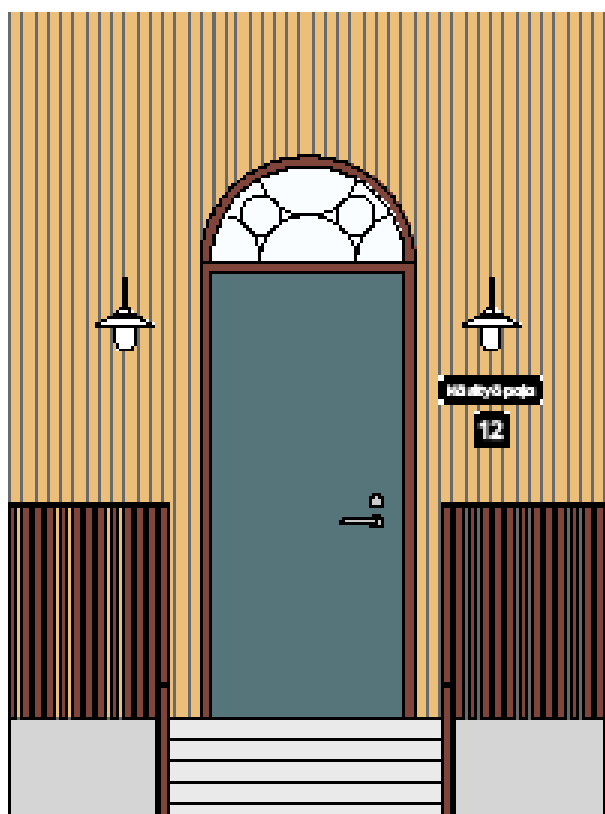
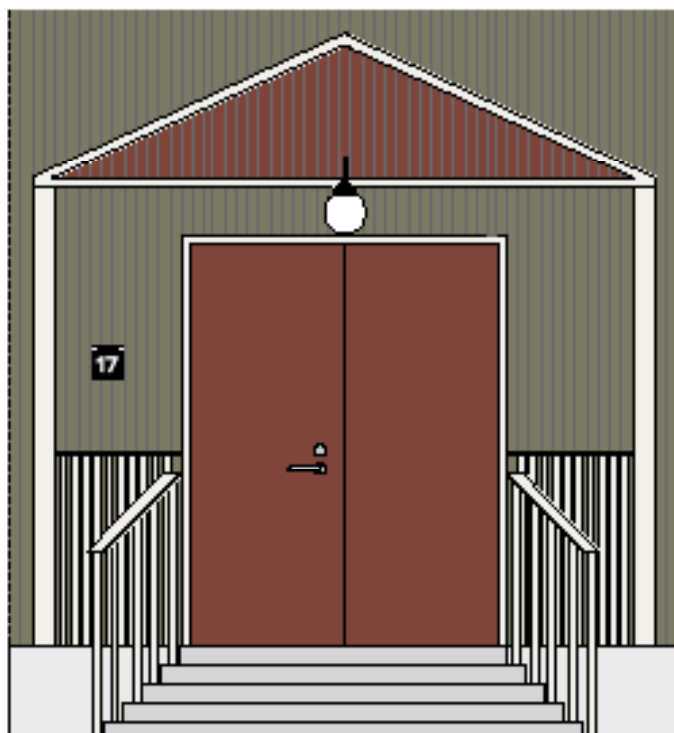
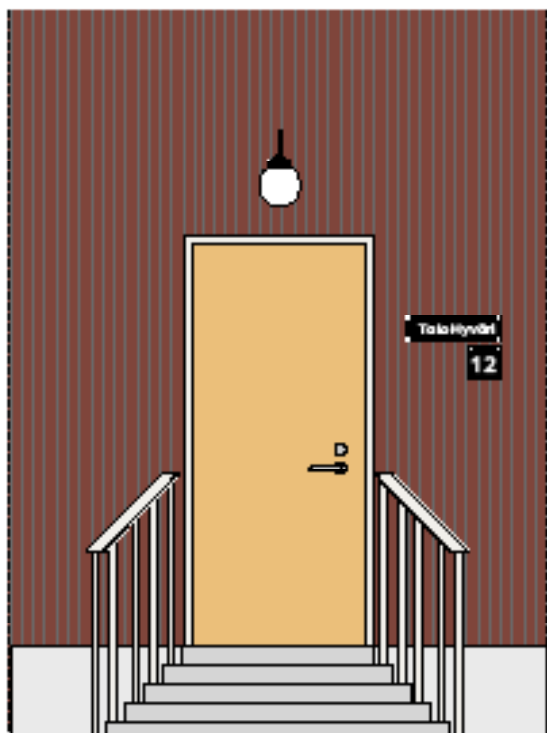
Gångarna till tomterna ska accentueras. Förutom till huvudingången ska det finnas en eller flera gångar till tomten utifrån. Ingångarna ska försees med en port i samma stil som staketet. Exempel på sådana visas på följande sida. Det rekommenderas att regnskydd placeras ovanför ingångarna. Fordonsporten får vara högst 4 m bred.

Esimerkkejä alueen aidoista.
Exempel på staket i området..

Esimerkkejä alueen porteista.
Exempel på portar i området.

Esimerkkejä alueen sisäänkäynneistä.
Exempel på ingångar i området..

Esimerkkejä alueelle sopivasta rakennusten detaljikasta, kuten aidoista ja sisäänkäynneistä. Kuvat Sulvasta Mustasaaresta
 Exempel på lämpliga detaljer, såsom staket och ingångar. Bilder från Solf i Korsholm.

2.3.3 Esteettömyys

Esteettömät kuistit ja sisäänkäynnit

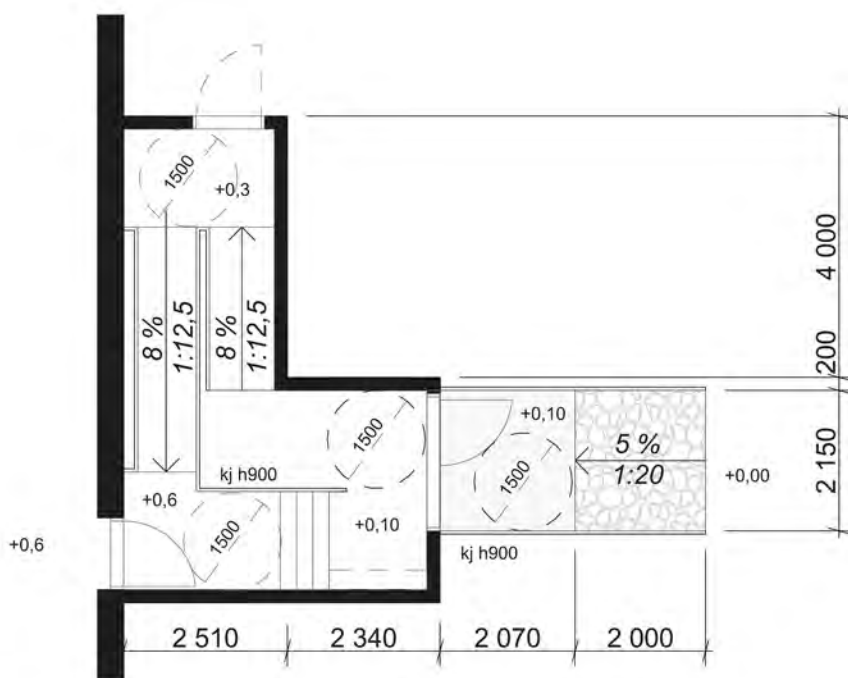
Siirrettyjen ja uudisrakennusten esteettömiä sisäänkäyntejä on esitetty seuraavien sivujen julkisivukuissa. Esteetön sisäänkäynti voidaan toteuttaa esimerkiksi kuistirakenteilla, maastonmuokkauksilla, terassoinneilla tai muina ratkaisuina.

2.3.3 Tillgänglighet

Tillgängliga farstukvistar och ingångar

Tillgängliga ingångar till flyttade byggnader och nya byggnader visas i fasadbilderna på följande sidor. En tillgänglig ingång kan genomföras till exempel med hjälp av en farstukvist, genom att bearbetning eller terrassering av terrängen eller med andra lösningar.

Esteettömät kuistit Tillgängliga farstukvistar

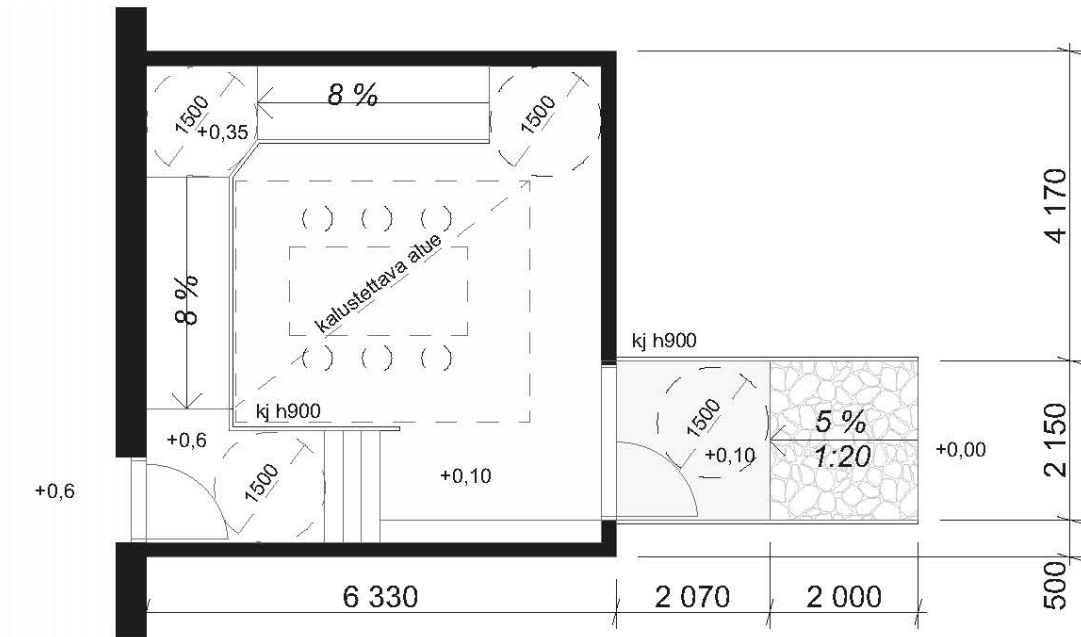

Esimerkki 1, luiska kuistin sisällä, pohjapiirros 1:100

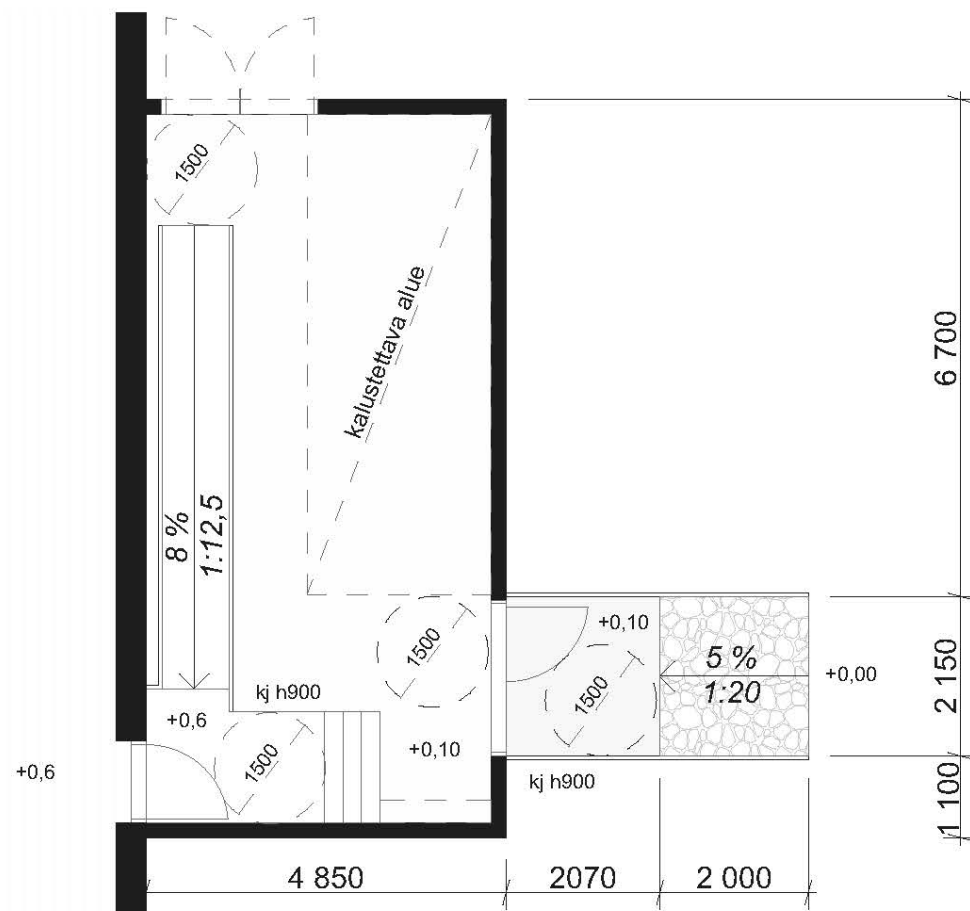

Julkisivu 1:200

Esteettömät kuistit
Tillgängliga farstukvistar

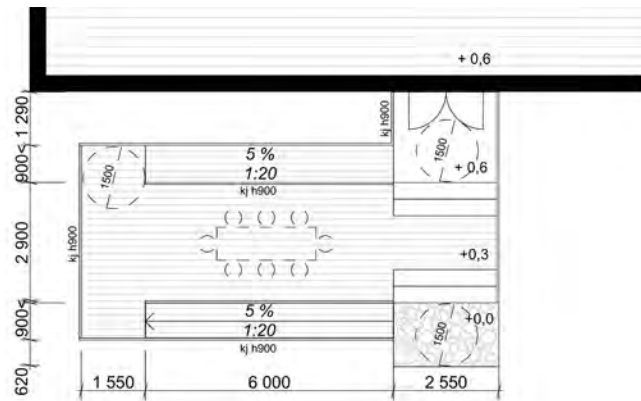

Esimerkki 2, "Noppa" 1:100

Esimerkki 3, "Kuisti" 1:100

Terassi ja luiskat
Terrass och ramper

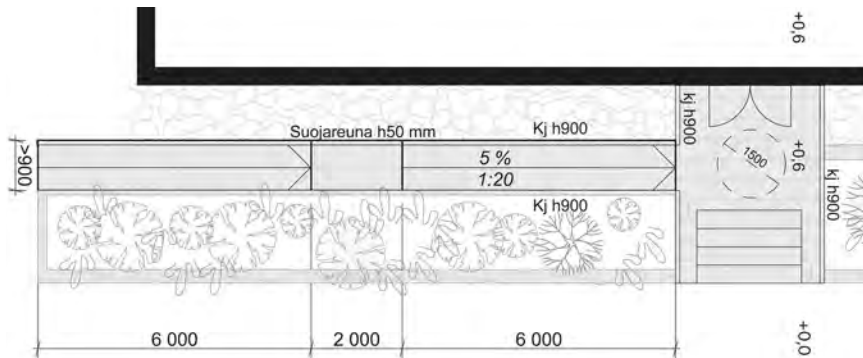

Esimerkki 1, 1:100

Julkisivu 1:200

Sisäänkäyntiporras ja sokkelimainen luiska
Ingångstrappa med sockellik ramp

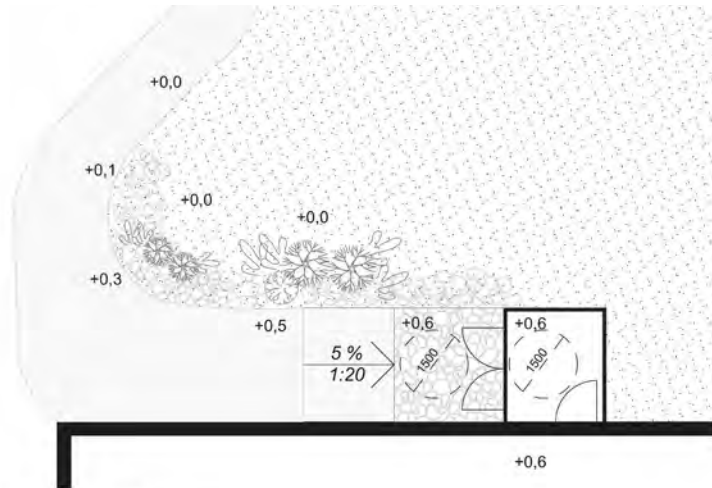

Esimerkki 1, 1:100

Julkisivu 1:200

Maastonmuokkaukset Bearbetning av terrängen

Esimerkki 1, 1:100

Julkisivu 1:200

2.3.4 Valaistus

Ulkovalaistukseen tulee käyttää seinään kiinnitettyjä talli- ja pallovalaisimia tai muita rakennuksen aikakauteen ja perinnerakentamiseen soveltuvia valaisinmalleja. Valaistuksella tulee korostaa pää- ja sekundäärisäämäkäyntejä sekä valaista kulkureittejä. Valaisimet kiinnitetään rakennuksen ulkoseinään tai ne sijoitetaan erilliseen pystytolppaan pihamaalle. Pihamaan valaisimet sijoitetaan kulkureittien varrelle tai oleskelualueille. Alueella ei sallita kartiomaisia julkisivuvalaisimia tai nauhamaisia valaistusratkaisuja, kuten LED-nauhoja. Pihamaan valaisimet ovat matalia ja valonlähteen tulee sijaita alle 1500 mm:ssä.

2.3.4 Belysning

Utebelysningen ska bestå av stallyktor eller armaturer med rund kupa som fästs på väggen eller andra armaturmodeller som passar byggnadens tidsålder och traditionellt byggande. Belysningen ska framhäva huvud- och sekundäringångarna samt belysa gångarna. Armaturerna ska monteras på byggnadens yttervägg eller placeras på fristående stolpar på gården. Armaturerna på gårdsplanen ska placeras längs gångarna eller i vistelseområdena. I området tillåts inga koniskt formade fasadarmaturer eller bandliknande belysningslösningar, såsom LED-band. Armaturerna på gården ska vara låga och ljuskällan ska finnas på en höjd av under 1500 mm.

2.3.5 Talonumerot, talonnimet ja mainoskyltit

Alueella tulee käyttää yhtenäistä talonumerointia. Numerointilaatat ovat mustia metallia ja n. 160 mm x160 mm neliöitä, joissa talonnumero on merkitty valkoisella. Talonnumero asennetaan joko talon seinään kadun varteen tai pääsisäänkäynnin yhteyteen. Talonnumero tulee valaista pienellä kohdevalaisimella.

2.3.6 Uudelleen käytettävät rakennusosat

Alueen rakennusten tulee perustua kestäviin ja kierrätettäviin materiaaliratkaisuihin. Materiaalien valinnassa tulee huomioida rakennusmateriaalien kierrätettävyyden ja materiaalien elinkaarten aikaiset ympäristövaikutukset.

Rakentamisessa suositellaan hyödynnettävien mahdollisuuksien mukaan uudelleenkäytettäviä rakennusosia ja -materiaalia. Hyvin uudelleen käytettäviksi sopivia osia ovat esimerkiksi puukehykset, ikkunat, ovet, tiilet, kattotiilet, lattiamateriaalit, kiviunitit, kakluunit, kylpyammeet, pesualtaat, valaisimet, luonnonkivi, kivilaatat, rakenneteräkset ja kattokannat.

2.3.7 Laitteet

Rakennustapaohjeen liitteessä on laitteita koskevat yleiset ohjeet. Ohjeita noudatetaan tässä kohtaa ensisijaisesti kaavakohtaisten suositusten perusteella.

Aurinkopaneelit sijoitetaan katon lappeen suuntaisesti. Kattorakenteeseen integroidut järjestelmät ovat suositeltavia. Katolle ja seinille saa sijoittaa aurinkopaneeleja ja -keräimiä. Ilmalämpöpumput eivät saa näkyä suoraan kadulle. Laitteet on hyvä verhoilla

2.3.5 Nummer och namn på hus, reklamskyltar

Husen i området ska numreras på ett enhetligt sätt. Nummerplattorna är ca 160 mm x160 mm stora svarta metallplattor med husnumret i vitt. Husnumret ska placeras antingen på husväggen mot gatan eller i anslutning till huvudingången. Husnumret ska belysas med en liten riktad armatur.

2.3.6 Återanvändbara byggnadsdelar

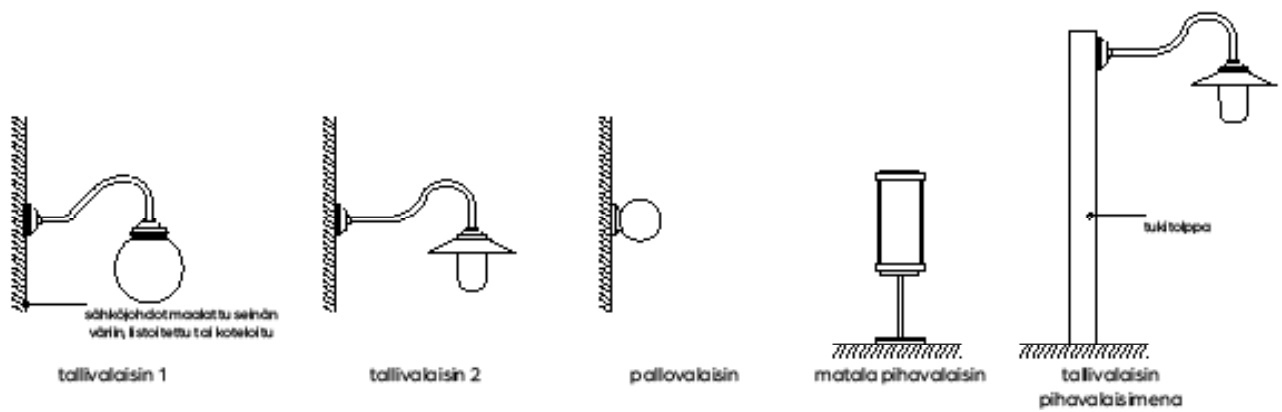
Byggnaderna i området ska baseras på hållbara, återanvändbara och återvinnbara material. Vid valet av material bör man beakta dessa egenskaper och miljökonsekvenserna under materialets livscykel.

Det rekommenderas att man vid byggandet i den mån det är möjligt använder återanvändbara byggnadsdelar och -material. Delar som lämpar sig väl för återanvändning är till exempel träramar, fönster, dörrar, tegel, takpannor, golvmaterial, stenugnar, kakelugnar, badkar, tvättställ, armaturer, natursten, stenplattor, konstruktionsstål och takstöd.

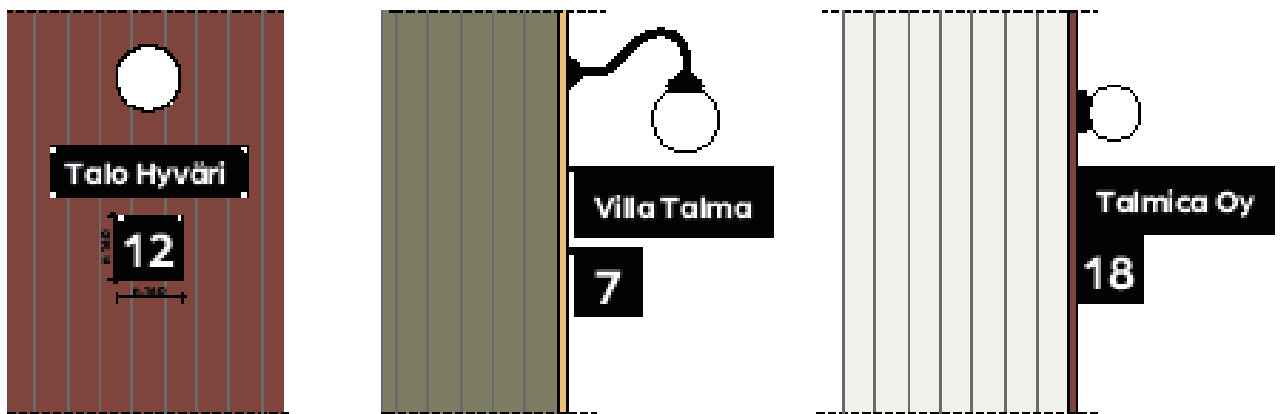
2.3.7 Anordningar

Allmänna anvisningar om anordningar finns i en bilaga till byggsättsanvisningarna. Anvisningarnas tillämpas i första hand enligt de planspecifika rekommendationerna.

Solpaneler ska placeras i samma riktning som takets långsida. System som integreras i takkonstruktionen är att rekommendera. Solpaneler och -fångare får placeras på tak och väggar. Luftvärmepumpar får

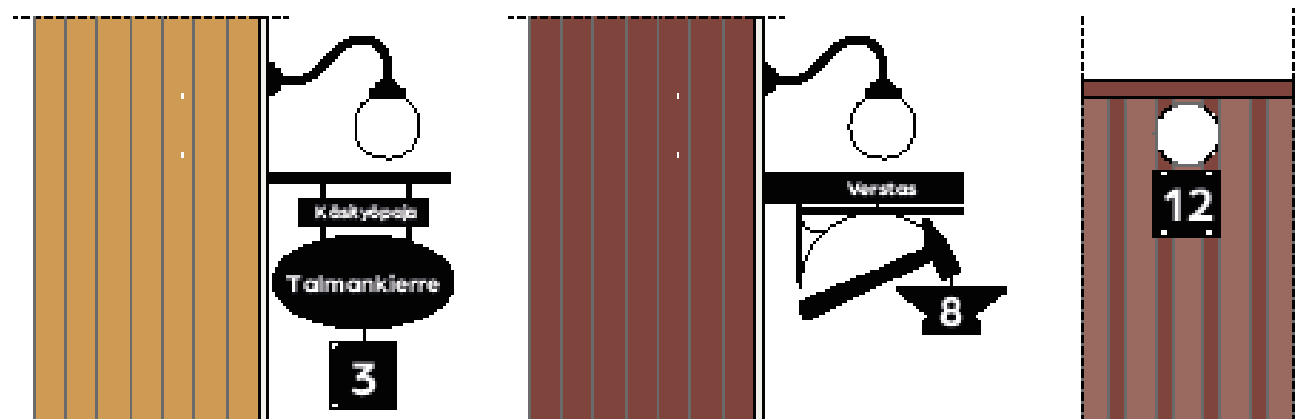

Esimerkkejä alueen valaisimista
Exempel på armaturer i området

kyllit asennettu seinäpintaan

kyllit asennettu rakennuksen kulman yli lippumaisesti

palveluista kertovat kyltit asennettu rakennuksen kulman yli näyttävästi

kyllit asennettu portin läheisyyteen

Esimerkkejä alueen talonumeroinnista ja kylteistä
Exempel på husnumrering och skyltar i området

osaksi rakennuksen arkkitehtuuria esimerkiksi puusäleiköllä ja sijoittaa rakennuksen sivulle tai takapihan puolelle. Maalämpökaivoja ja -kenttiä saa sijoittaa alueelle, mitkä edellyttävät kuitenkin erillisen luvan. Energiatuotantoon liittyvät tekniset laitteet tulee sovittaa ympäristöön laadukkaasti. Asuinalueilla on suositeltavaa perustaa energiayhteisö/-yhteisöjä.

2.3.8 Jätehuolto

Alueella on kiinteistökohtainen jätehuolto.

Alueelle on osoitettu kaavassa kaksi jätteiden yhteiskeräyspistettä. Yhteiskeräyspiste tulee toteuttaa laadukkaasti ympäristöön sopivalla tavalla. Mikäli yhteiskeräyspiste toteutetaan, jokainen kiinteistö veloitetaan liittymään käyttäjäksi, eikä kiinteistökohtaisia keräysastioita sallita.

2.4 Pihat

2.4.1 Yleistä

Rakennustapaohjeen liitteessä on pihaa koskevat yleiset ohjeet. Tässä yhteydessä kerrotaan kaavakohtaiset ohjeet piha-alueiden suunnitteluun. Ohjeita noudatetaan tässä kohtaa ensisijaisesti kaavakohtaisten suositusten perusteella.

Alueen yleisilmeen tulee säilyä vehreänä, jotta rakentaminen sopeutuu ympäröivään maisemaan. Pihan pinnoitteiksi soveltuvat kunta, nurmi, sora, kivituhka, luonnonkivi ja betonikivi. Laajoja kovia pinnoitettuja alueita tulee välttää, ja kulkureitit suunnitella niin, että ne ovat kevyitä ja maisemaan sopivia. Pihojen kulkuteitä ei saa päällystää huokoisella asfaltilla. Ajo- tai autonsäilytysalueilla käytetään soraa.

inte synas direkt från gatan. Anordningar bör bekläs och integreras i byggnadens arkitektur till exempel med spjalverk i trä och placeras på byggnadens sida eller på baggården. Jordvärmebrunnar och -fält får placeras i området men förutsätter separat tillstånd. Tekniska apparater i anslutning till energiproduktion ska anpassas till miljön på ett förstklassigt sätt. Det rekommenderas att man grundar en eller flera energisammanslutningar i bostadsområdena.

2.3.8 Avfallshantering

Avfallshantering i området är fastighetsspecifik.

I planen har två gemensamma insamlingspunkter för avfall anvisats. En insamlingspunkt ska genomföras förstklassigt på ett med hänsyn till omgivningen lämpligt sätt. Om en insamlingspunkt genomförs är varje fastighet skyldig att ansluta sig till den och då tillåts inga fastighetsspecifika insamlingskärl.

2.4 Gårdsplaner

2.4.1 Allmänt

Allmänna anvisningar om gårdsplaner finns i en bilaga till byggsättsanvisningarna. I det här sammanhanget ges planspecifika anvisningar för planeringen av gårdsområdena. Anvisningarnas tillämpas i första hand enligt de planspecifika rekommendationerna.

Områdets allmänna frodiga framtoning ska bevaras för att byggandet ska kunna anpassas till det omgivande landskapet. Skogsbotten (mår), gräs, grus, stenmjöl, natursten och betongsten lämpar sig som ytbeläggning på gårdsplanerna. Vidsträckta, hårda, belagda områden bör undvikas och gångarna planeras så att de är lätta och lämpliga för landskapet.

Tonttien nykyistä kasvillisuutta on jätettävä tontti-alueille ja rakentamisen aikana tuhoutunut kasvillisuus on korvattava. AO- ja AP-kortteleissa suositellaan, että hulevesiä kerätään kasteluvedeksi tai ohjataan hallitusti rakennettuihin viherpainanteisiin ja sadepuutarhoihin, joissa on monipuolisista ja kerroksellista kasvillisuutta. Hulevesiä voidaan kerätä lampiin, kastelutynnyreihin ja kaivoihin, jotka toimivat talvisin lumekasauspaikkoina

2.4.2 Puusto

Alueella on pyrittävä säilyttämään olemassa olevaa puustoa. Erityisesti kookkaiden puiden säästäminen tai istuttaminen on tärkeää tonttien hulevesien hallinnan kannalta. Puita tulee joko säilyttää tai istuttaa 1 puu 100 tontti-m² kohden. Puustoa voidaan käyttää myös tonttien rajaamisessa toisistaan esimerkiksi korttelin mukaisesti.

2.4.3 Lajikkeet ja istutukset

Ensisijaisesti suositaan tontin alkuperäistä kasvillisuutta. Piharakentaminen tehdään tontin biotoopia ja ekologista monimuotoisuutta varjellen ja lisäten. Maaperää muokataan mahdollisimman vähän. Nurmikkojen asemesta suositaan luonnollista, koto-peräistä niittykasvillisuutta ja sen hoitoa siten, että niittykasvit ehtivät kukkia ja siementää joka kesä.

Alueella tulee suosia maataislajeja. Lisäksi voidaan käyttää ympäristöön soveltuvia, kotimaisia, kestäviä lajeja. Alueella suositellaan hyötypuutarhan rakentamista. Piha-alueille sopivia lajikkeita ovat esimerkiksi puistosyreenit, hedelmäpuut ja perinneperennat (kuten akileija, salkoruusu, särkynyt sydän).

Gångar på gårdsplaner får inte beläggas med porös asfalt. Grus ska användas som beläggning i områden där bilar körs eller förvaras.

Den befintliga vegetationen på tomterna ska bevaras och växter som förstörs under byggnadstiden ska ersättas. I AO- och AP-kvarteren rekommenderas det att dagvatten samlas upp för bevattning eller leds kontrollerat till anlagda grönsänkor eller regnträdgårdar med mångsidig och skiktad vegetation. Dagvatten kan samlas upp i gölar, bevattningstunnor och brunnar som fungerar som snöupplag vintertid.

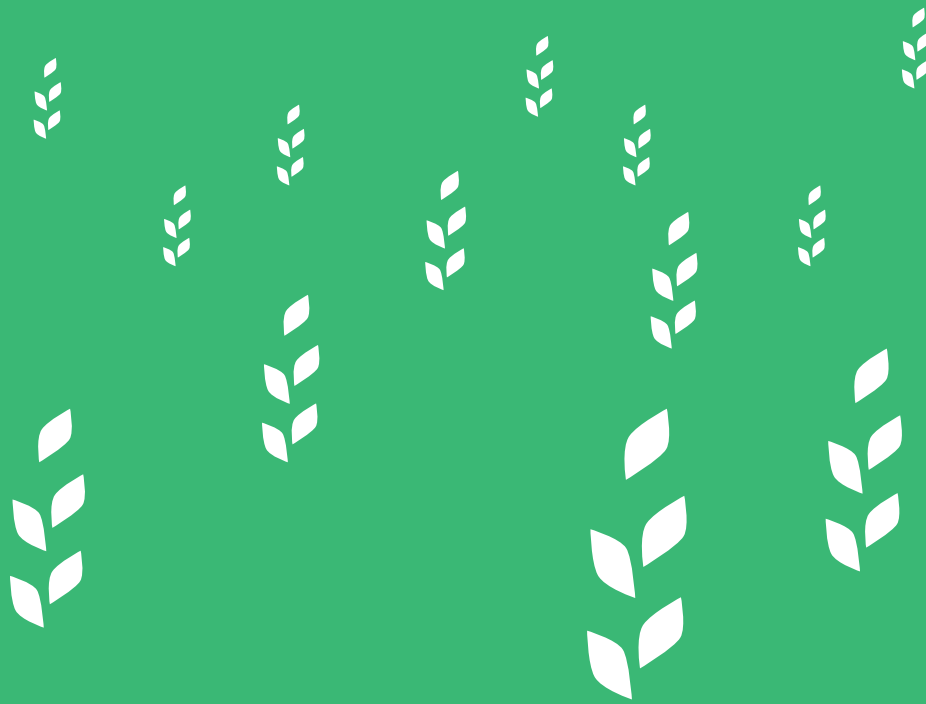
2.4.2 Trädbestånd

Man ska sträva efter att bevara trädbeståndet i området. Med tanke på hanteringen av dagvattnet på tomterna är det särskilt viktigt att bevara eller plantera resliga träd. För varje 100 kvadratmeter tomt ska det bevaras eller planteras 1 träd. Träd kan också användas för att avgränsa tomterna i enlighet med exempelkvarteret.

2.4.3 Växtslag och planteringar

I första hand rekommenderas den ursprungliga vegetationen på tomten. Gården ska anläggas så att man värnar om och stärker biotoperna och den ekologiska mångfalden på tomten. Jordmånen ska bearbetas så litet som möjligt. I stället för gräsmattor rekommenderas naturlig, endemisk ängsvegetation och vård av sådan så att ängsväxterna hinner blomma och sätta frön varje sommar.

Lokala sorter bör prioriteras. Dessutom kan man använda inhemska, tåliga och för omgivningen lämpliga arter. Det rekommenderas att en nyttoträdgård anläggs i området. Parksiren, fruktträd och traditionella perenner (såsom akleja, stockros, löjtnantshjärta) är exempel på lämpliga växter.

SIPOO
SIBBO